

Gülser Aktan

<https://orcid.org/0000000308304335>

Professor, Department of Painting, Faculty of Fine Arts, Bursa Uludağ University, Türkiye, gaktan@uludag.edu.tr

Atıf Künyesi | Citation Info

Aktan, G. (2025). Resim Sanatında Dekadan Sanat. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 12 (5), 260-278.

Resim Sanatında Dekadan Sanat

Öz

Bu çalışma, 19. yüzyılın sonlarında ortaya çıkan dekadan sanatın estetik, felsefi ve kültürel temellerini incelemektedir. Araştırmanın amacı, edebiyatta gelişen dekadan sanat anlayışının resim sanatına yansıyan biçimsel ve tematik etkilerini analiz etmek; ölüm, çürüme, erotizm ve apokaliptik temalar gibi unsurları ele almaktır. Ayrıca, dekadan resim sanatı üzerine yapılan sınırlı çalışmalar nedeniyle mevcut literatürdeki boşluğa katkı sağlamak hedeflenmiştir. Çalışmada, sanat tarihindeki önemli eserler ile bu eserlerin arka planındaki estetik ve felsefi akımlar incelenmiştir. Gustave Moreau, Odilon Redon, Edvard Munch ve Oscar Parviainen gibi sanatçıların eserleri tematik ve ikonografik çözümleme yöntemleriyle değerlendirilmiştir. Bulgular, dekadan sanatın Schopenhauer'in kötümser felsefesi, Baudelaire'in edebi etkileri ve ezoterik düşünceyle yakın bağlar kurduğunu göstermektedir. Sonuç olarak, dekadan sanat yalnızca estetik bir yönelim değil, aynı zamanda dönemin ahlaki ve toplumsal yapısına yönelik eleştirel bir söylem olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dekadan sanat, Resim, Gustave Moreau, Aubrey Beardsley, Oscar Parviainen

Decadent Art in Painting

Abstract

This study examines the aesthetic, philosophical, and cultural foundations of decadent art that emerged in the late 19th century. The aim of the research is to analyze the formal and thematic influences of the decadent art movement, which developed in literature, on painting, addressing key elements such as death, decay, eroticism, and apocalyptic themes. Furthermore, it seeks to contribute to filling the existing gap in the literature caused by the limited number of studies on decadent painting. The study analyzes significant works in art history and the aesthetic and philosophical movements underlying these works. The paintings of artists such as Gustave Moreau, Odilon Redon, Edvard Munch, and Oscar Parviainen are examined through thematic and iconographic analysis methods. The findings reveal that decadent art established strong connections with Schopenhauer's pessimistic philosophy, Baudelaire's literary influence,

Copyright and License Statement

All publication and copyright of this article are held by the Journal of Academic History and Ideas / Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi. The article is made available by the journal as open access under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY-NC 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>). Under this license, the article may be used, reproduced, and shared in any medium for non-commercial purposes, provided that proper scholarly attribution is given; however, the original content may not be altered, transformed, or used to create derivative works. The scientific, legal, and ethical responsibility for the content of the works published in the journal rests entirely with the author(s) of the article; the journal's editors and editorial board cannot be held responsible for this content. All requests concerning commercial reuse, translation, or republication of the article must be directed to the journal's editorial board at akademiktarihvedusunce@gmail.com.

and esoteric thought. In conclusion, decadent art is evaluated not merely as an aesthetic orientation but also as a critical discourse on the moral and social structure of its era.

Keywords: Decadent art, Painting, Gustave Moreau, Aubrey Beardsley, Oscar Parviainen

Giriş

Dekadan sanat, 19. yüzyıl sonlarında ve 20. yüzyıl başlarında ortaya çıkan karşı kültürel bir fenomen olarak ele alınmıştır. Dekadans, moderniteye, natüralizme ve burjuva duyarlılığına karşı bir duruş sergileyen temaların ve estetik unsurların bir bütünü olarak tanımlanır. Dekadan sanatın belirli bir hareket ya da üslup olmaktan ziyade, insan varoluşuna, çürüme, ölüm, erotizm ve apokaliptik temalar üzerinden eleştirel bir yaklaşımı yansıtan bir duyarlılık olarak anlaşılması gerektiği belirtilmiştir. Dekadan sanat, sıklıkla güzellik ve çürüme arasındaki estetik gerilimi vurgular; güzellik idealini sorgulayan, çoğu zaman melankoli ve çöküşün estetikleştirilmesiyle ilgilenir. Bunun yanı sıra, dekadans sanatın esoterik ve spiritüel söylemlerle de ilişkili olduğu öne sürülür. Özellikle Schopenhauer'in karamsar felsefesi ve bireyin toplumdan soyutlanması temaları dekadans sanatın entelektüel çerçevesini oluşturur. Bu bağlamda dekadans sanat, sadece estetik bir ifade biçimi değil, aynı zamanda dönemin ahlaki, kültürel ve sosyal değerlerine yönelik bir eleştiri olarak görülür (Välimäki, 2021). Murphy'ye (2020) göre, dekadans terimi süsleme, çürüme ve yıkım kavramlarıyla tanımlanır ve genellikle medeniyetin aşırı incelikli ve karmaşık bir noktaya ulaştığını, ardından kaçınılmaz bir düşüşe geçtiğini ifade eder. Kelimenin kökeni; Fransızca *décadence* ve İngilizce *decadence* terimlerinin kökü olan Latince *cadere* kelimesinden gelir. *Cadere* kelimesi düşmek veya çürümek anlamındadır (Murphy, 2020). Paul Verlaine, dekadanslığı bir medeniyetin üretebileceği en rafine düşünceler, derin bir edebi kültür ve yoğun zevkler yaşayabilen bir ruh olarak tanımlamıştır. Ancak bu durum aynı zamanda yoğun hisler tarafından tüketilmiş ırkların çöküşü ve yıkıcı lüks gibi unsurları da içermektedir (Verlaine, akt. Murphy, 2020, s. 22). Paul Verlaine'in dekadanslık kavramına yaklaşımı, onun hem bir medeniyetin zirveye ulaştığı estetik ve kültürel doruk noktası hem de aynı medeniyetin çöküşüne işaret eden bir olgu olarak ele alındığını göstermektedir. Dekadanslık, bir medeniyetin üretebileceği en rafine düşüncelerin, derin edebi birikimin ve yoğun estetik zevklerin bir ifadesi olarak tanımlar. Bu yönüyle dekadans, sanatsal ve entelektüel açıdan bir başarı ve yaratıcılığın doruk noktasıdır. Ancak aynı zamanda bu estetik ve kültürel gelişmişlik, bir tür tükenmişlik ve yozlaşma ile birlikte gelir. Bu aşırı hassasiyet ve yoğun duygusal deneyimler, bireylerin ve toplumların enerjilerini tüketir ve bir çöküş sürecini başlatır. Yıkıcı lüks ifadesi de tam olarak bu aşırılıkların, bireysel ve toplumsal düzeyde yıkıcı sonuçlarını ifade eder. Estetik ve kültürel olarak dorukta olan bir medeniyet, aynı

zamanda bu aşırı duyarlılık ve tatmin arayışı nedeniyle kendini tüketme tehlikesiyle karşı karşıyadır. Bu bağlamda dekadans, hem yaratıcı bir zirveye ulaşmayı hem de bu yaratıcılığın bedelini ödeyerek bir tür çöküşe geçişi temsil eder. Verlaine'in yukarıda bahsedilen tanımı, dekadans kavramının çift yönlü yapısını ortaya koyar: bir yandan estetik mükemmellik ve entelektüel derinlik, diğer yandan bu yoğunluğun neden olduğu yozlaşma ve tükenme hali. Bu, dekadans yalnızca sanatsal bir eğilim değil, aynı zamanda medeniyetlerin döngüsel yükseliş ve çöküşünün bir yansıması olarak ele alır.

Dekadans, moderniteye, sanayileşmeye ve burjuva toplumunun yükselişine karşı bir tepki olarak ortaya çıkmış ve bu dönemin hızla değişen sosyal yapılarının birey üzerinde yarattığı etkileri eleştiren bir estetik anlayışı yansıtmıştır. Sanatçılar ve düşünürler, geleneksel ahlaki ve estetik değerleri sorgulayarak, yozlaşmış güzellikler ve ahlaki çöküş temaları üzerinden modern hayatın sorunlarını ele almıştır. Felsefi olarak dekadans, özellikle Schopenhauer'in kötümser düşüncelerinden etkilenmiştir. Schopenhauer'in insan varoluşunun anlamsızlığı ve acı dolu bir yaşam anlayışı, dekadans sanatının temelinde yer alan karamsarlığı beslemiştir. Bu düşünceler, bireyin kaçınılmaz bir şekilde fiziksel, fizyolojik ve toplumsal determinizme bağlı olduğunu vurgulamış ve dekadans sanatçıların estetik eserlerinde bu duygulara sıklıkla yer verilmiştir. Ayrıca, Baudelaire gibi figürlerin edebi etkileri de dekadansın gelişiminde önemli bir rol oynamıştır. Baudelaire'in *Les Fleurs du mal (Kötülük Çiçekleri)* gibi eserleri, modern yaşamın ahlaki çöküşünü ve yozlaşmış estetik anlayışlarını yansıtarak, dekadans sanatının içerik ve biçim açısından yönelimlerini şekillendirmiştir (Välimäki, 2021). Bu bağlamda, dekadansın yalnızca estetik bir akım değil, aynı zamanda moderniteye karşı bir duruşu temsil ettiği söylenebilir.

Bu çalışmanın amacı, 19. yüzyıl sonlarında edebiyat ile ortaya çıkan dekadans sanat anlayışının, resim sanatına yansıyan biçimsel ve tematik unsurlarını incelemektir. Çalışma, dekadans sanatının estetik, felsefi ve kültürel temellerini analiz ederek, modernite, burjuva değerleri ve sanayileşmeye karşı eleştirel duruşunu resim sanatı bağlamında tartışmayı hedeflemektedir. Özellikle ölüm, çürüme, erotizm ve apokaliptik temalar gibi dekadans sanatının temel bileşenleri, resim sanatındaki ifade biçimleriyle değerlendirilmiştir. Literatürde dekadans resim sanatı üzerine yapılan çalışmaların sınırlı olması nedeniyle, bu eksikliği gidermeye katkı sağlamak da çalışmanın temel amaçları arasındadır. Çalışmada, sanat tarihindeki önemli dekadans sanatçıları ve eserleri ele alınarak, bu sanatın hem bireysel hem de toplumsal düzeydeki etkileri detaylı bir şekilde irdelenmiştir. Bu bağlamda, dekadans sanatının dönemin ahlaki ve sosyal yapısını eleştiren çok yönlü bir estetik yaklaşım olduğu ortaya konulmuştur.

Bu çalışmada, dekadandan sanatın estetik ve tematik unsurlarını analiz etmek için nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada, dekadandan sanatın resim sanatındaki yansımalarını anlamak amacıyla betimsel analiz tekniği benimsenmiştir. Veri toplama yöntemi olarak, sanat tarihindeki önemli eserlerin ve bu eserlerin arka planındaki estetik ve felsefi akımların incelenmesi tercih edilmiştir. Özellikle Gustave Moreau, Odilon Redon, Edvard Munch ve Oscar Parviainen gibi sanatçıların eserleri, dekadandan sanatın tematik ve estetik çerçevesini değerlendirmek üzere seçilmiştir. Örneklem, dekadandan sanatın temel özelliklerini yansıtan ve dönemin felsefi, kültürel ve estetik etkilerini açıkça gösteren seçkin eserlerden oluşturulmuştur. Bu örneklem, hem estetik hem de tematik çeşitliliği yansıtarak dekadandan sanatın geniş bir perspektiften değerlendirilmesine olanak tanımaktadır. Analiz yöntemi olarak tematik ve ikonografik çözümlemeler kullanılmıştır. Tematik analiz, eserlerdeki ölüm, çürüme, erotizm ve apokaliptik temaların belirlenmesi ve bu temaların sanatçıların eserlerine nasıl yansıdığını incelemeyi amaçlamıştır. İkonografik çözümleme ise seçilen eserlerdeki sembolizm, mistisizm ve estetik unsurların derinlemesine yorumlanması için kullanılmıştır.

Dekadansın Sanatta Yansıması

Dekadansın başlangıcı genellikle edebiyatla ilişkilendirilmiştir. Özellikle Fransız sembolist hareketi ve Charles Baudelaire'in *Les Fleurs du mal* (1857) adlı eseri, dekadansın edebiyat alanındaki temel taşları olarak kabul edilir. Bu bağlamda dekadans, estetik bir hareket olarak öncelikle edebiyatta kök salmış ve ardından resim, müzik ve diğer sanat dallarına yayılmıştır.

19. yüzyılın sonlarında dekadandan edebiyatın, klasik estetik normlara karşı bir meydan okuma olarak geliştiği belirtilir. Bu tür edebiyat, estetik form üzerine yoğunlaşan ve içerik ile biçim arasında çelişkili bir ilişki yaratan bir hareket olarak tanımlanır. Özellikle Théophile Gautier ve Joris-Karl Huysmans gibi yazarların eserleri, dekadandan edebiyatın ilk örnekleri arasında gösterilir. Gautier, Charles Baudelaire üzerine yazdığı eserinde dekadandan yazını “çürümenin yeşilimsi damarlarıyla işlenmiş” ve “yapay bir yaşamın doğal bir yaşamın yerini aldığı bir medeniyetin ölümcül dili” olarak tanımlamıştır. Arata, bu literatürün estetik formula olan takıntısının, modern toplumun artan mekanikleşmesine bir tepki olarak ortaya çıktığını ve bu metinlerin hem bir semptom hem de bu mekanizasyona bir yanıt olarak değerlendirilebileceğini ifade eder (Arata, 2014). Charles Baudelaire'in *Les Fleurs du mal* (1857) adlı eseri hem geleneksel ahlaki ve estetik normları sorgulayan hem de moderniteye yönelik eleştirel bir duruş sergileyen yaklaşımını yansıtır. Baudelaire'in “çifte güzellik” kavramı doğrultusunda eserde güzellik, yalnızca estetik veya ahlaki bir ideal olarak değil, aynı zamanda kötülük, çürüme ve yozlaşmanın iç içe geçtiği bir alan olarak

ele alınmıştır. Bu eser vampirizm, melankoli, yasak aşk ve ölüm gibi temalarla bireysel ve toplumsal çelişkileri ön plana çıkarır. Aynı zamanda, modernitenin bireysel ve toplumsal katmanlarını eleştirel bir perspektifle yansıtarak, dönemin burjuva değerlerine meydan okur ve estetik bir devrim önerir (Bailey, 1996). Baudelaire, bu eserinde modern şairin rolünü, toplumu dönüştürmek yerine, onu eleştiren ve estetik düzeyde yeniden tanımlayan bir figür olarak kurgular. Bu yönüyle *Les Fleurs du mal*, sadece dekadans edebiyatının değil, modern edebiyatın da öncü metinlerinden biri olma niteliği taşır.

Edebiyatta beliren dekadansın Viktoryen dönemle de ilgili olduğu belirtilir. Viktoryen dönem ile dekadans sanat arasındaki ilişki, dönemin kültürel ve ahlaki katılığına karşı bir tepki olarak şekillenmiştir. Viktoryen Dekadans, burjuva değerlerini ve faydacılığı reddederek estetik güzelliği, yapaylığı ve toplumsal normlara meydan okumayı ön plana çıkarmıştır. Bu durum, Oscar Wilde gibi yazarların eserlerinde, özellikle de *The Picture of Dorian Gray* gibi çalışmalarda açıkça görülür. Dekadans sanat, estetiği ahlaka üstün tutmuş ve Viktoryen toplumunun katı ahlaki normlarına meydan okuyan bir duruş sergilemiştir (Goldfarb, 1962).

Dekadans Edebiyatının Resim Sanatına Geçişi

Edebiyattan sonra resim sanatında dekadanslığın belirmesi, edebiyatta belirginleşen bazı temaların ve yaklaşımların resim sanatına aktarılmasıyla şekillenmiştir. Özellikle Gustave Moreau ve Odilon Redon gibi sanatçılar, dekadans edebiyatının tematik ve estetik özelliklerini eserlerinde yansıtarak bu süreci somutlaştırmıştır.

Dekadans kavramının sanat tarihindeki yeri ve anlamı hakkında bazı belirlemelerde bulunulmuştur. Giorgio Vasari, Johann Joachim Winckelmann ve Heinrich Wölfflin gibi sanat tarihçilerinin eserlerinde sanatın yükseliş, doruk noktası ve düşüş döngüsüne vurgu yapılmıştır. Bu bağlamda dekadans, sanatın belirli bir döneminin veya üslubunun gerilemesi ve ideal formdan uzaklaşması anlamında kullanılmıştır. Örneğin Winckelmann'ın klasik sanata olan hayranlığı, klasik dönemin ardından gelen sanatın (barok ve rokoko) dekadans olarak nitelendirilmesine yol açmıştır. Ancak Wölfflin, bu gerilemeyi daha farklı bir şekilde ele almış ve barok dönemi klasik dönemin ardından gelen özgün bir tarz olarak değerlendirmiştir. Barok, onun için hareket ve duygusal yoğunluk gibi özelliklerle modern duyarlılığa daha yakın bir estetik anlayışını yansıtmaktadır. Nencioni'nin barok sanatı değerlendirmesi ise, dekadansın yenilik arayışı ve aşırı duyarlılık ile ilişkilendirilmesine işaret eder. Nencioni, barok sanatın modern döneme benzer şekilde yapaylık, hareketlilik ve duygusal aşırılık içerdiğini savunmuş ve bunun dekadans estetiğine uygun bir örnek oluşturduğunu söylemiştir (Moure Cecchini, 2020). 19. yüzyıl sonuna

denk gelen süreçte dekadan edebiyatında ortaya çıkan kavramlar, resim sanatına belirgin bir şekilde yansımıştır. Bu süreç, edebiyatın yarattığı atmosferin ve temaların resim sanatı aracılığıyla görsel bir boyuta taşınmasıyla gerçekleşmiştir. Dekadan edebiyat, geleneksel hikâye anlatıcılığını reddederek fragmanter, estetik odaklı bir yapı benimsemiştir. Bu anlayış, dekadan resimlerde ayrıntılara ve süslemelere verilen aşırı önemde kendini gösterir. Özellikle Aubrey Beardsley'nin illüstrasyonları, bu fragmanter ve stilize yapının görsel ifadeleridir. Dekadan edebiyatın semboller ve alegorilerle çalışması, resim sanatını da etkilemiştir. Redon'un eserlerinde görülen mistik figürler ve bilinçaltı temaları, edebi sembolizmin görsel bir tercümesi olmuştur. Dekadan resim, edebiyatın sunduğu temaları ve estetik anlayışı bir görsel dile dönüştürerek, modernitenin ahlaki ve estetik çelişkilerini ele almıştır. Bu süreç, edebiyat ile resim arasında organik bir bağ kurmuştur.

Öncü Dekadan Ressamlar ve Önemli Eserler

Gustave Moreau, Odilon Redon, Jean Delville, Felicien Rops ve Aubrey Beardsley gibi sanatçılar, dekadan sanatın hem estetik hem de tematik sınırlarını belirleyen çalışmalar üretmişlerdir. Dekadan ressamın ortak özelliği, güzellik ile çirkinlik arasındaki gerilimi eserlerine yansıtarak moderniteyi estetik bir perspektiften eleştirmeleridir. Dekadan ressamın eserlerinde güzellik ile çirkinlik arasındaki gerilim, iki zıt kavramın birlikte ele alınmasıyla ortaya çıkar. Bu sanatçılar, güzelliği idealize etmekten ziyade, onu çürüme, yozlaşma ve ahlaki çöküş gibi olgularla ilişkilendirerek estetiğin sınırlarını zorlamışlardır. Örneğin, bir eserde görsel olarak büyüleyici bir kompozisyonun içerisinde, izleyiciyi rahatsız eden detaylar bulunabilir; bu detaylar ahlaki yozlaşmayı, karanlık tutkuları ya da ölüm temalarını sembolize eder.

Bu yaklaşım, güzelliğin yalnızca hoş bir görsel deneyim olmadığını, aynı zamanda insanın içsel çelişkilerini ve toplumsal yapının sorunlarını da ifade edebileceğini gösterir. Bu estetik gerilim, modern toplumun çelişkilerini ve insan doğasının karmaşıklığını vurgulamak için bilinçli bir seçimdir. Dekadan sanatçılar, güzellik idealinin ardındaki yüzeyselliği sorgularken, çirkinliğin ve yozlaşmanın estetik bir değer taşıyabileceğini öne sürmüşlerdir (Ribeyrol, 2021). Bu estetik gerilimin dekadan sanatın görsel dünyasına nasıl yansıdığını görmek için Gustave Moreau, Jean Delville, Felicien Rops, Aubrey Beardsley, Odilon Redon, Edvard Munch ve Oscar Parviainen gibi sanatçıların eserlerine yakından bakmak anlamlı olacaktır.

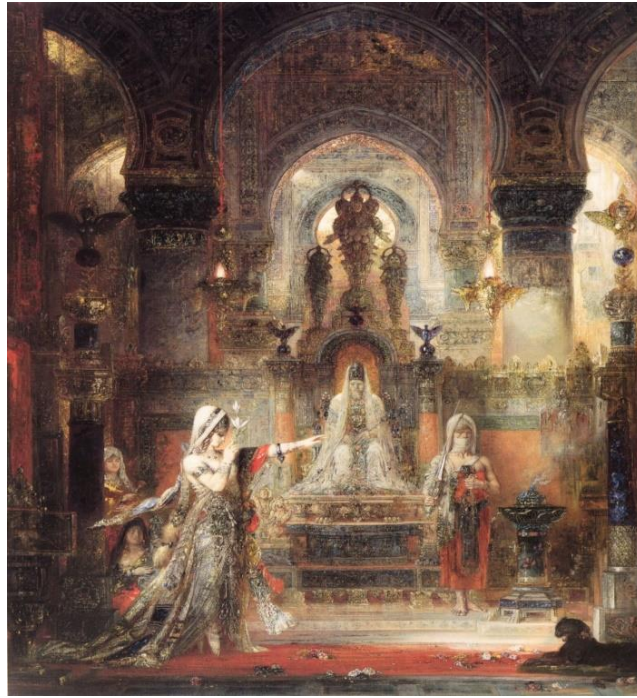
Dekadan Resim İncelemeleri

Gustave Moreau'nun sanatı, özellikle dekadan estetik bağlamında önemli bir yer tutar ve *Salome* ile *Hayalet (The Apparition)* eserleri bu bağlamda belirleyici nitelik taşır. Moreau, bu eserlerinde dans ve hareketi bir tür ritüel ve sembolik anlatı olarak ele almıştır. 1876'da Salon'da

sergilenen bu iki eser, hem ikonik hem de stilistik olarak eleştirmenlerin dikkatini çekmiş ve dekadan estetiğin en güçlü örneklerinden biri olarak kabul edilmiştir. *Salome*'nin hikayesi, İncil'de Herodias'ın kızı olarak tanımlanan Salome'nin, annesi Herodias'ın yönlendirmesiyle Vaftizci Yahya'nın başını ödül olarak talep etmesini konu alır. Bu hikâye, ahlaki yozlaşma ve baştan çıkarıcılık temalarını işler. Ancak Gustave Moreau, hikâyeyi geleneksel biçimde yorumlamaktan ziyade, mistik ve sembolik unsurları vurgulayarak bir sanat eseri yaratmıştır (Cooke, 2011).

Görsel 1'de gösterilen *Salome'nin Herod'un önünde dansı* isimli eserde Salome, hem baştan çıkarıcı hem de yıkıcı bir güç olarak resmedilir. Güzelliği Herod'u ve izleyiciyi büyülese de aynı zamanda ahlaki çöküşü ve ölüm temasını temsil eder. Eser, bir dini ritüel ya da tiyatral bir performans gibi sahnelenmiştir. Salome'nin güzelliği ve cazibesi hem büyüleyici hem de yıkıcı bir etki yaratır. Bu, sembolist sanatçılar arasında oldukça popüler bir temadır.

Görsel 1: Gustave Moreau, *Salome'nin Herod'un önünde dansı*, 1876, tuval üzerine yağlıboya, 144 cm × 112 cm (Moreau, 1876).

Eser, zengin detayları ve süslemeleriyle dikkat çeker. Salome'nin kostümü ve arka plandaki mimari unsurlar, aşırı süslemecilik ve titiz bir detay işçiliğiyle öne çıkar. Altın ve değerli taşlarla süslenmiş gibi görünen bu detaylar, eserin yapay ve lüks estetiğini vurgular. Eserde, natüralizme dair hiçbir iz bulunmamaktadır. Mekân, gerçeklikten çok fantastik ve yapay bir dünyayı yansıtır. Bu durum, dekadan sanatın doğaya meydan okuyan tavrını sergiler. Bu, izleyicinin gözlerini yüzey boyunca dolaştırarak zengin bir görsel deneyim sunar. Moreau, eserde

altın, kırmızı ve mavi gibi parlak renklerle derin bir atmosfer yaratmıştır. Işık ve gölge kullanımı, özellikle Rembrandt'tan etkilenen bir tarzdadır. Bu durum, izleyiciye hikâyeyi yalnızca görsel olarak değil, duygusal bir düzeyde de yaşatır. Salome, dans eder gibi görünüyorsa da figür neredeyse yerden havada süzülüyormuş gibi bir etki yaratır. Bu durgun ve mistik atmosfer, izleyiciye eserin daha derin bir sembolik anlam sunduğunu ima eder. Salome'nin elinde tuttuğu lotus çiçeği, hem saflık hem de arzunun sembolü olarak yorumlanabilir. Ayrıca eserdeki siyah panter figürü, kompozisyona hem şehvet hem de vahşilik çağrışımları katan bir unsur olarak değerlendirilebilir. Eserdeki detaylar, semboller ve dramatik atmosfer, dekadans sanatının ve sembolizmin en etkili unsurlarını bir araya getirir. Salome'nin betimlenişi hem görkemli hem de tedirgin edici bir güzellik sunar.

Görsel 2: Jean Delville, İnsan-Tanrı, 1903, tuval üzerine yağlıboya, 500 x 500 cm (Delville, 1903).

Jean Delville, 19. yüzyılın sonlarında Batı Avrupa'da dekadans olarak adlandırılan bir dönemde, sembolist bir sanatçı olarak öne çıkmıştır. Sanatı, dönemin giderek mekanikleşen üretim yöntemlerine ve Batı sanatının kökenlerinden kopuşuna bir eleştiri olarak şekillenmiştir. Delville, sanat eserine "aura"sını geri kazandırmayı hedeflemiş, ezoterik köklerden hareket ederek idealizme ulaşmayı amaçlamıştır. Bu süreçte sanat, sadece teknik beceriye değil, aynı zamanda sanatçının ruhsal birikimine dayalı bir güzellik anlayışıyla yeniden tanımlanmıştır. Delville'in eserlerinde ruhani bir idealizmi sembolik temsillerle ortaya koyduğu belirtilmiştir. Sanatçı eserlerinde

androjen figürlere sıkça yer vermesi, hem erkek hem de kadın cinsiyetinin bir arada sunulduğu bir ideal beden anlayışını temsil etmektedir (Erkal, 2020).

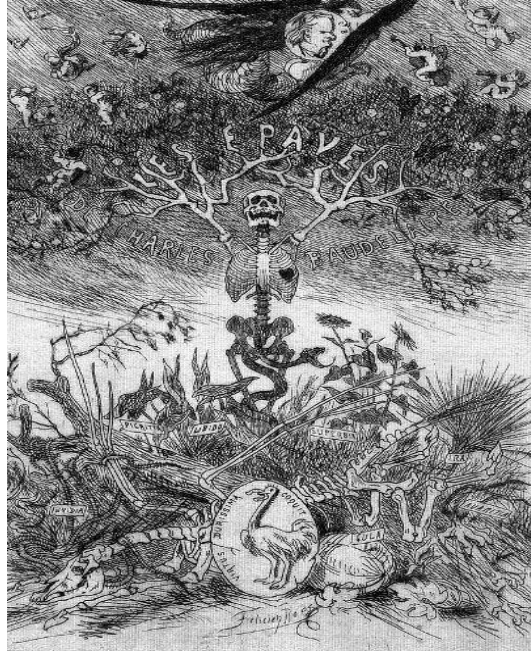
Görsel 2’de gösterilen *İnsan-Tanrı (L’Homme-Dieu)* isimli resim, insanın manevi evriminin materyal dünyadan soyutlanarak ilahi bir anlayışa yükselişini temsil eder. *İnsan-Tanrı*, çok sayıda insan figürünün ilahi ışığa doğru yükseldiği bir sahneyi tasvir eder. Bu figürler hem zafer hem de çaresizlik ifadeleriyle, insan ruhunun çelişkili doğasını vurgular. Delville, bu eserinde idealist sanatın hem biçimsel hem de ruhsal anlamda sınırlarını zorlamaktadır. Kompozisyonun merkezi, ışık saçan bir İsa figürü ile doldurulmuştur. Bu figür, ideal bir insanlık kavramını temsil eder ve tüm insanlığın ulaşmaya çalıştığı ruhsal bir hedef olarak tasvir edilmiştir. Delville, eseri aracılığıyla insanın maddi dünya ile manevi boyutlar arasında denge kurmaya çalıştığını anlatır.

Eser, sanatçının teozofik inançlarıyla uyumlu bir şekilde, insan ruhunun ilahi olana ulaşma arzusunu vurgulamaktadır. Sanatçı, ruhsal ahenk içinde varoluşu sembolize eden figürlerle, bireysel ve kolektif ruhun tanrısal bir kaynağa ulaşma mücadelesini işlemektedir. Delville'nin amacı, sanatın yalnızca estetik bir deneyimden daha fazlası olduğunu, aynı zamanda insanın ruhsal evrimine katkıda bulunması gerektiğini göstermektir. Eser, izleyiciyi kendi içsel yolculuğunu düşünmeye teşvik eden bir meditasyon nesnesi olarak tasarlanmıştır (Delville, 1910). Jean Delville'nin “İnsan-tanrı” eseri, dekadan sanatın hem estetik hem de manevi unsurlarını barındıran bir başyapıt olarak kabul edilir. Dekadan sanat, genellikle güzellik ve yozlaşma arasındaki gerilimleri işlerken, Delville bu eserde daha yüksek bir ruhsal ideale ulaşmayı tasvir etmiştir. Resim, insan ruhunun maddi dünyadan kurtulup ilahi bir varoluşa ulaşma çabasını sembolize eder. Eserde, merkezi figür olarak İsa tasviri, insanlığın ruhsal kurtarıcısı ve ideal bir varlık olarak ışık saçmaktadır. Aşağıdaki insan figürleri ise çamur, kaos ve beden maddi kısıtlamaları içinde sıkışmış durumdadır. Bu figürler, dekadan sanatın "bedensel çürüme" ve "manevi yükseliş" arasındaki çatışmasını net bir şekilde gözler önüne serer. Eser, dekadan sanatın tüm karakteristik özelliklerini barındıran bir başyapıttır. Delville, bu eserinde sadece estetik bir deneyim sunmakla kalmamış, aynı zamanda insanın ruhsal yükselişine dair derin bir felsefi ve manevi mesaj vermiştir.

Bu alanda çalışmaları olan bir diğer sanatçı olan Rops’un sanat anlayışının temelinde, romantizmin dramatik ve melankolik unsurlarını sembolizmin soyut ve alegorik yapısıyla birleştirme çabası vardır. Hoffmann’a göre, Rops’un eserleri 19. yüzyılın başkaldıran bireyselliğini ve sembolizmin soyut fikirlerini bir araya getirir. Örneğin, sanatçının eserlerinde sıkça karşılaşılan karanlık ve grotesk imgeler hem romantik bir melankoliyi hem de sembolizmin insan ruhunun derinliklerine inen metafiziksel yönünü taşır (Hoffmann, 1981). Görsel 3’te gösterilen resimde

Rops, Baudelaire'in "Les Épaves" adlı eserinin ön sayfa illüstrasyonunu tasarlayarak, şairin karmaşık ikonografik programını hayata geçirmiştir. Bu illüstrasyonda, iyilik ve kötülüğün ağacını sembolize eden bir iskelet yer almakta ve ayaklarının altında yedi ölümcül günahı simgeleyen çiçekler büyümeaktadır. Bu tema, Baudelaire'in iskeletlere duyduğu ilginin ve "iskelet tutkusu" olarak adlandırdığı kavramın bir yansımasıdır (Michaelides, 2014).

Görsel 3: Félicien Rops, Baudelaire'in Les Épaves'inden (Enkazlar) Rops'un ön sayfası (Paris, 1866). British Library 011483.c.19 (Rops, 1866).

Görsel 3'te gösterilen eserde merkezde yer alan iskelet, iyilik ve kötülük ağacını simgeler. Bu, insanlığın varoluşsal ikilemini ve ahlaki çöküşünü temsil eder. İskeletin ayaklarının altında büyüyen çiçekler, yedi ölümcül günahı sembolize eder. Bu, günahların, ahlak çöküşünün ve insan doğasının zaaflarının alegorik bir anlatımıdır. Melekler, mitolojik yaratıklar ve çiçekler gibi birçok detayla zenginleştirilmiş kompozisyon, insanın spiritüel ve dünyevi yönleri arasındaki gerilimi vurgular. Detaylara verilen önem, ince çizgi çalışmaları ve kompozisyonun yoğunluğu, dekadan sanatın aşırılık ve süslemelere olan düşkünlüğünü yansıtır. Eserde hem ölümün grotesk bir şekilde ele alınması hem de erotik unsurların varlığı (örneğin iskeletin insan formuyla ilişkilendirilmesi), dekadan estetiğin öne çıkan özelliklerindendir. Karanlık ve dramatik atmosfer, Gotik sanatın ve edebiyatın etkisini ortaya koyar. Bu eser, dekadan hareketin sanatsal ve ideolojik temellerini mükemmel bir şekilde yansıtan bir görsel anlatıdır. İnsanlık ve doğa arasındaki ilişkiyi, ölüm ve günah ekseninde sorgularken, sanatın özgürleştirici ve aynı zamanda rahatsız edici gücünü kullanır.

Félicien Rops'un bu eseri, dekadadan sanatın hem sembolik hem de görsel gücünü temsil eden önemli bir başyapıttır.

Görsel 4: Aubrey Beardsley, Siegfried'in II. Perdesi için çizim, 1892-1893, Kağıt üzerine mürekkep, Victoria ve Albert Müzesi (V&A), Londra, Birleşik Krallık (Beardsley, 1892-1893).

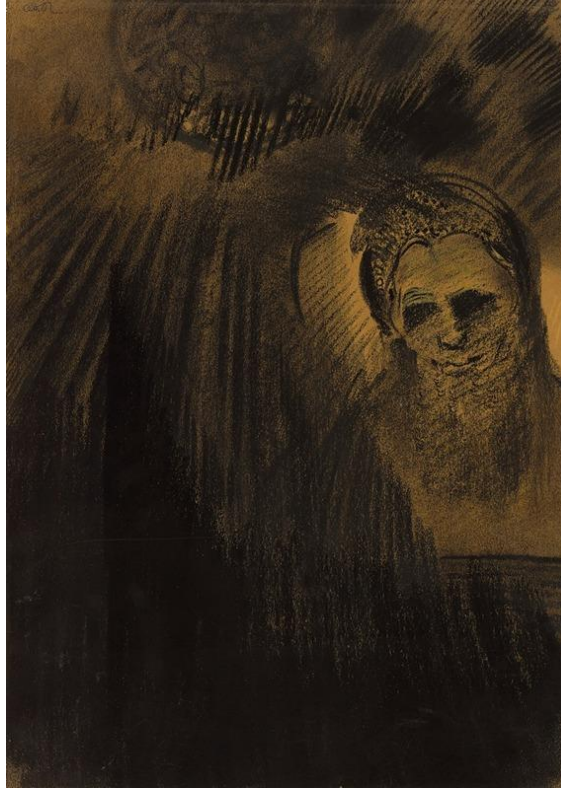

Aubrey Beardsley'nin eserleri, Viktorya döneminin ahlak, aile ve saygınlık gibi burjuva değerlerini grotesk bedenler, cinsiyet rolleriyle oynama ve sıra dışı imgelerle altüst eder. Teukolsky'ye göre, Beardsley'nin illüstrasyonları, cinsiyet ve beden politikalarıyla oynayarak hem feminist hem de toplumsal cinsiyet eleştirisi içerir (2021). Beardsley'nin çizimlerinde cinsiyet sınırlarının ve bedenin çarpıtılması, Viktorya dönemi görsel anlatılarının gerçekçi temsillerine doğrudan bir başkaldırıdır. Beardsley, 18. yüzyıl Fransız Rococo sanatının aşırı süslemeciliğinden de etkilenmiştir. Alexander Pope'un *The Rape of the Lock* (1896) adlı eserine yaptığı illüstrasyonlar, detaylı desenler, kıvrımlı hatlar ve dolup taşan dekorasyonlarla bu etkiyi sergiler. Bu tarz, Viktorya dönemi "ciddiyet" anlayışına karşı bir alternatif sunar. Rococo'nun yüzeysel zarafeti ve oyunbaz erotizmi, Beardsley'nin eserlerinde bedenin ve cinselliğin grotesk ve aşırı bir biçimde yüceltilmesine olanak tanır. Örneğin, *The Rape of the Lock* illüstrasyonlarında, hem erkek hem de kadın figürleri, cinsiyet sınırlarını bulanıklaştıran detaylı kıyafetler içinde gösterilir (Teukolsky, 2021). Görsel 4'te gösterilen Aubrey Beardsley'nin 1892-1893 tarihli "Siegfried'in II.

Perdesi” için yaptığı illüstrasyonu, dekadan sanatın estetik, ideolojik ve teknik niteliklerini yansıtan önemli bir örnektir. Bu eser hem Beardsley’nin özgün sanat anlayışını hem de dekadan hareketin görsel ve kültürel kodlarını incelemek için zengin bir içerik sunar. Bu illüstrasyon, Richard Wagner’in Siegfried operasının dramatik ve mitolojik anlatısını görselleştirir (Tate, t.y.). Eserdeki ince çizgiler, beyaz boşlukların ustalıkla kullanımı ve iki boyutlu düzlemsel estetik, Japon baskı sanatından etkilenmiş olduğunu göstermektedir. Bu minimalizm, Viktorya döneminin ağır ve detaylı gerçekçiliğine karşı bir duruş olarak değerlendirilebilir. Beardsley’nin kıvrımlı çizgileri ve karmaşık süslemeleri ise Rococo’nun süsleme estetiğini çağrıştırır. Bu, eserin yüzeyde bir zarafet taşımasına karşın, bu süslemelerin altındaki karanlık ve grotesk temalarla dekadan bir çatışma yaratır. Çizimde figürlerin ölçeklendirilmesi ve kompozisyonun üst ve alt bölümleri arasındaki ayırım, insani hiyerarşiyi ve bir tür metafizik bölünmeyi temsil eder. Alt kısım, derin bir boşluk ve karanlık ile ölüm temasını çağrıştırır.

Odilon Redon’un sanatı, sembolizm ve hayal gücü temalarını birleştirerek hem karanlık hem de renkli dönemler geçirmiştir. Özellikle doğayı ve hayal gücünü bir arada işleyen eserlerinde genellikle mistik ve sembolik imgeler yer almıştır. Sanatında sıklıkla insan figürlerini, hayvanları ve hayali yaratıkları bir arada kullanmış, bu şekilde düşsel bir evren yaratmıştır. Redon’un ilk dönem eserlerinde siyah ve tonları ağırlıklı olarak kullanılmıştır. Bu dönem eserlerinde kömür, kara kalem ve pastel gibi malzemelerle oluşturulmuş karanlık tonlar, melankoli ve derinlik duygusunu öne çıkarmaktadır. İlerleyen dönemlerinde renkli pastellerle daha parlak ve canlı bir palet geliştirmiştir. Bu geçiş, onun ruhsal arayışları ve içsel deneyimlerini sanatına yansıtma sürecinin bir parçası olarak değerlendirilmiştir (Pach, 1913). Redon’un sanatı, dekadan sanatın estetik ve tematik özelliklerini yansıtır. Melankolik atmosfer, ölüm ve bilinmeyenin temsili, onun eserlerinde dekadan sanatın belirgin unsurları olarak karşımıza çıkar. Özellikle Edgar Allan Poe ve Charles Baudelaire’in eserleri, Redon’un sanatı üzerinde önemli bir etki bırakmıştır. Poe’nun gotik hikayelerindeki karanlık atmosfer ve Baudelaire’in melankolik “spleen” teması, Redon’un litografilerinde açıkça hissedilir (Joachim, 1961, s. 104). Redon, bireysel ruhsal deneyimlerine büyük önem vermiş ve eserlerini bir ruhsal yolculuk olarak tanımlamıştır. Bu yaklaşım, dekadan sanatın bireysellik ve içe dönüklük vurgusuyla örtüşür. Redon’un eserleri, herhangi bir sosyal eleştiri veya protestodan ziyade, bilinmeyenin keşfine yönelik bireysel bir arayış olarak öne çıkar. Kendi ifadesiyle, ‘görünür olanın mantığını görünmezin hizmetine sunma’ amacı gütmüştür (Joachim, 1961).

Görsel 5: Odilon Redon, Hayalet, yaklaşık 1880-1890, Kağıt üzerine kömür ve pastel, 52,5 × 37,3 cm, J. Paul Getty Müzesi, Los Angeles (Redon, yakl. 1880–1890).

Görsel 5'te gösterilen Redon'un "Hayalet" isimli eseri karanlık tonlar, hayal gücüne dayalı figürler ve yoğun bir melankoli ile dekadan sanatın temel özelliklerini taşımaktadır. Eserdeki karanlık tonlar, dekadan sanatın "çöküş", "melankoli" ve "ölüm" temalarını yansıtır. Kullandığı kömür ve pastel teknikleri, yoğun gölgeler ve ışık oyunları ile dramatik bir atmosfer yaratır. Bu, izleyicide bir belirsizlik ve rahatsızlık duygusu uyandırır. Eserdeki karanlık zemin, bilinçaltının derinliklerini ve bilinmeyen korkutucu yönlerini simgeler. Figürün yüzü, tam olarak tanımlanamaz bir halde, hem insani hem de ruhani bir nitelik taşır. Bu belirsizlik, dekadan sanatın bireyin içsel dünyasına ve bilinçaltına yönelen yaklaşımıyla örtüşür. Figürün gülümsemesi, izleyiciye hem dostça hem de tehditkâr bir izlenim bırakır. Bu çelişkili duygular, dekadan sanatın güzellik ve korku arasındaki ince çizgiyi keşfetme eğilimine işaret eder. Figür, bir hayalet ya da başka bir dünya ile bağlantılı bir varlık izlenimi uyandırır. Arka plandaki ışık çizgileri, figüre bir kutsallık veya mistik bir anlam kazandırır. Dekadan sanatın doğaüstü ve mistik temalara olan ilgisi, bu eserle açıkça temsil edilir.

Görsel 6: Edvard Munch, *Vampir II*, 1895–1902, *Litografi ve tahta baskı*, 38,4 x 55,3 cm (Munch, 1895–1902).

Munch'ın sanatı, bireysel acılarının ve ruhsal çalkantılarının bir yansımasıdır ve sembolizm ile ekspresyonizm akımları arasında köprü kurar. Edvard Munch'ın yaşamı, erken çocukluk döneminde başlayan kayıplar ve travmalarla şekillenmiş, bu olaylar onun hem kişisel kimliğini hem de sanatsal üretimini derinden etkilemiştir. Munch, annesini henüz beş yaşındayken verem nedeniyle kaybetmiş, on yıl sonra ise ablası Sophie aynı hastalıktan ölmüştür. Ablasının yavaş ve acı dolu ölümü, onun üzerinde derin bir etki bırakmış ve bu travmatik deneyim, sanatına sürekli olarak geri dönen bir tema haline gelmiştir (Skryabin et al., 2020). Bu kayıplar, Munch'ın yaşamını boyunca peşini bırakmayan bir ölüm korkusuna ve suçluluk duygusuna neden olmuştur. Munch, bu hislerini şu sözlerle dile getirmiştir: *"Doğduğum andan itibaren kaygı, endişe ve ölüm melekleri yanı başımdaydı. Benimle oynadılar, benimle yürüdüler ve hep etrafımda oldular"* (Njess, 2007, s. 3, aktaran Skryabin vd., 2020, s. 571). Munch'ın zihinsel durumu, sanatı üzerinde önemli bir etki bırakmıştır. Depresyon, alkolizm ve paranoya gibi sorunlar, onun eserlerine derin bir melankoli ve içsel mücadele atmosferi kazandırmıştır. Munch'ın sanatı, bu psikolojik çatışmaları görselleştirerek hem kişisel bir terapi aracı hem de insanlık için evrensel bir ifade olmuştur. Munch'ın eserlerinde kadın figürü, arzu edilen ve korkulan, baştan çıkarıcı ve yıkıcı bir varlık olarak tasvir edilir. Örneğin, görsel 6'da gösterilen "Vampir" adlı eserinde bir kadının erkeğin boynuna gömülü başıyla tasviri, hem aşkın hem de tahribatın sembolü olarak değerlendirilir.

Görsel 7: Oscar Parviainen, Kapuçin Rahipleri Mahzeni, 1914, Tuval üzerine yağlıboya, 198 x 295 cm, Joensuu Sanat Müzesi (Parviainen, 1914).

Oscar Parviainen, özellikle ölüm, cinsellik ve apokaliptik temalar üzerine odaklanan eserleriyle dekadadan sanatın karakteristik özelliklerini yansıtan bir sanatçıdır. Parviainen'in sanatı, Arthur Schopenhauer'in felsefesi, sembolizm ve okült (esoterik) etkilerle güçlü bir şekilde bağlantılıdır. Schopenhauer, sanatı varoluşsal acıdan kaçış olarak görmüş ve özellikle ölüm ve cinsellik gibi temalar üzerine yoğunlaşmıştır. Parviainen, bu felsefi anlayışı resimlerinde görselleştirmiştir (Välimäki, 2021). Görsel 7'de gösterilen Oscar Parviainen'in "Kapuçin Rahipleri Mahzeni" adlı eseri, dekadadan sanatın temel temalarını ve estetik yaklaşımlarını yansıtan çarpıcı bir çalışmadır. Eserde dikkat çeken en belirgin unsurlardan biri, kafataslarıyla dolu mezar odasıdır. Kafatasları, ölümün kaçınılmazlığını ve insan yaşamının faniliğini temsil eder. Bu, dekadadan sanatın ölüm ve çürüme temalarıyla güçlü bir şekilde örtüşür. Özellikle fin-de-siècle (19. yüzyıl sonu) dönemi dekadadan estetik, çürüme ve yok oluş düşüncelerine odaklanarak bireyin bu kavramlarla yüzleşmesini sağlar. Parviainen, bu görsellikle izleyiciyi ölümün katartik (arınmaya yönelik) bir deneyim sunabileceği fikrine yönlendirmektedir. Mahzenin loş ışığı ve koyu renk paleti, eserin melankolik ve karanlık atmosferini güçlendirmektedir. Parviainen'in, özellikle rahiplerin hareketsiz duruşlarını ve ölümle çevrili ifadelerini resmetmesi, varoluşsal bir sorgulamayı da beraberinde getirir. Bu melankoli, hem bireysel hem de kolektif bir içe dönüşü ve ruhsal bir çözölmeyi ifade eder. Eserdeki iki mum, hem ışık hem de karanlık arasında bir sembolizm kurar;

yaşam ve ölüm arasındaki geçişi temsil eder. Kapuçin Rahipleri'nin mezar odası, ruhun ölümden sonraki durumuna dair dini ve spiritüel bir tartışma başlatır. Kafatasları ve rahipler, Hristiyanlıktaki ölümden sonra diriliş ve ruhun kurtuluşu kavramlarına bir gönderme yapar. Ancak dekadan sanatın genel eğilimine uygun olarak, bu mistisizm bir umut kaynağından çok ölümün bilinmeyen yüzüyle ilgili bir merak uyandırır. Bu, eseri dini olduğu kadar varoluşsal bir çalışma haline getirir.

Sonuç

Bu çalışmada, dekadan sanatın estetik, felsefi ve kültürel temelleri detaylı bir şekilde ele alınmış ve resim sanatındaki yansımaları üzerinden kapsamlı bir analiz gerçekleştirilmiştir. Dekadan sanat, 19. yüzyıl sonlarında ve 20. yüzyılın başlarında ortaya çıkan karşı-kültürel bir hareket olarak, dönemin ahlaki, sosyal ve kültürel yapılarına yönelik derin bir eleştiri sunar. Bu sanat anlayışı, ölüm, çürüme, erotizm ve apokaliptik temalar gibi güçlü unsurları işleyerek modern dünyanın çelişkilerini ve insan varoluşunun karmaşıklığını yansıtmıştır. Özellikle Gustave Moreau, Odilon Redon, Edvard Munch ve Oscar Parviainen gibi sanatçıların eserleri, bu estetik hareketin görsel ifadesini sunmuş ve literatürde dekadan sanatın tematik ve estetik sınırlarını belirlemiştir. Araştırmanın önemli bulguları arasında dekadan sanatın, Schopenhauer'in kötümser felsefesi, Baudelaire'in edebi etkileri ve esoterik hareketlerle güçlü bir şekilde bağlantılı olduğu görülmüştür. Schopenhauer'in yaşama iradesi kavramı ve acı dolu bir varoluş anlayışı, dekadan sanatın estetik ve tematik yönlerini şekillendirmiştir. Baudelaire'in Kötülük Çiçekleri (Les Fleurs du mal) gibi eserleri, dekadan sanatçıları için hem ilham kaynağı olmuş hem de bu sanatın tematik derinliğini genişletmiştir. Aynı zamanda esoterik öğeler, dekadan sanatın mistik ve ruhsal boyutunu vurgulamış ve bu hareketin felsefi zenginliğini artırmıştır.

Dekadan sanatın resim sanatına yansımaları, edebiyat ve diğer sanat dallarındaki temaların görsel bir boyuta taşınmasıyla gerçekleşmiştir. Özellikle Gustave Moreau'nun Salome gibi eserlerinde görülen zengin süslemeler, semboller ve teatral kompozisyonlar, dekadan sanatın güzellik ve çürüme arasındaki estetik gerilimle olan bağını açıkça ortaya koymaktadır. Odilon Redon'un eserlerinde ise hayal gücü, bilinçaltı ve mistisizm gibi temalar, dekadan sanatın bireysel ve ruhsal yönlerini ifade etmiştir. Aynı şekilde Edvard Munch'un melankolik ve varoluşsal acıyı yansıtan resimleri, dekadan sanatın psikolojik derinliğini vurgulamaktadır. Oscar Parviainen'in Kapuçin Rahipleri Mahzeni adlı eseri ise ölüm ve çürüme temalarını dini ve mistik bir atmosferle birleştirerek dekadan sanatın apokaliptik vizyonunu gözler önüne sermektedir. Çalışmanın alan yazınına katkıları arasında, dekadan resim sanatına dair eksik bir alanın doldurulması yer almaktadır. Dekadan sanat genellikle edebiyat üzerinden ele alınmış, ancak resim sanatındaki

etkileri sınırlı şekilde tartışılmıştır. Bu çalışma, dekadan sanatın resim sanatı üzerindeki etkilerini tematik ve ikonografik analizler aracılığıyla detaylandırmış ve bu bağlamda literatürde önemli bir boşluğu doldurması amaçlanmıştır. Ayrıca, çalışmada kullanılan kapsamlı analiz yöntemleri, sanatın hem bireysel hem de toplumsal bağlamını anlamada önemli bir çerçeve sunmuştur. Pratik açıdan, dekadan sanatın eleştirisel yönü, modern sanat pratiklerinde ve sanat eğitiminde anlamlı bir perspektif sunmaktadır. Dekadan sanatın güzellik, çürüme ve ölüm arasındaki estetik gerilimi vurgulaması, çağdaş sanatçılar ve akademisyenler için yeni yaratıcı ifade yolları ve düşünsel çerçeveler sunabilir. Bununla birlikte, dekadan sanatın toplumsal eleştirilerle olan güçlü bağlantısı, modern toplumların ahlaki ve kültürel yapıları üzerine eleştirel bir tartışma başlatmak için değerli bir araç olarak görülebilir. Sonuç olarak, dekadan sanatın estetik, felsefi ve tematik unsurlarını ele alan bu çalışma, hem teorik hem de pratik açıdan önemli katkılar sunmuştur. Sanatın bireysel ve toplumsal eleştiri aracı olarak nasıl işlev gördüğünü anlamak için dekadan sanatın sunduğu zengin estetik ve felsefi çerçeve, sanat tarihi, estetik ve kültürel çalışmalar alanlarında daha fazla araştırmayı teşvik edebilir. Bu bağlamda, çalışma sadece dekadan sanatın tarihsel bir incelemesi değil, aynı zamanda bu sanatın güncel kültürel ve sanatsal pratiklerdeki yansımalarına dair bir değerlendirme niteliği taşımaktadır.

Kaynaklar

- Arata, S. (2014). *Decadent form*. *ELH*, 81(3), 1007–1027. <https://doi.org/10.1353/elh.2014.0035>
- Bailey, J. (1996). *Baudelaire's criminality and its consequences* [Honors thesis, The University of Alabama in Huntsville]. LOUIS. <https://louis.uah.edu/honors-capstones/28>
- Beardsley, A. (1892–1893). *Siegfried'in II. perdesi için çizim* [Kağıt üzerine mürekkep]. Victoria ve Albert Müzesi (V&A), Londra. <https://www.wikiart.org/en/aubrey-beardsley/siegfried->
- Cooke, P. (2011). “It isn’t a dance”: Gustave Moreau’s *Salome* and *The Apparition*. *Dance Research: The Journal of the Society for Dance Research*, 29(2), 214–232. <https://doi.org/10.3366/drs.2011.0013>
- Delville, J. (1903). *İnsan-Tanrı* [Tuval üzerine yağlıboya]. <https://www.artrenewal.org/Artwork/Index/47881>
- Delville, J. (1910). *The new mission of art: A study of idealism in art* (F. Colmer, Trans.). Francis Griffiths.
- Erkal, O. (2020). Jean Delville’in resimlerinde ezoterik sembollerin kullanımı. *İstanbul Aydın Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi*, 6(12), 151–165. <https://doi.org/10.17932/IAU.SANAT.2015.015/>

Goldfarb, R. M. (1962). Late Victorian decadence. *The Journal of Aesthetics and Art Criticism*, 20(4), 369–373. <https://www.jstor.org/stable/427899>

Joachim, H. (1961). Notes on Redon's prints. In J. Rewald (Ed.), *Odilon Redon, Gustave Moreau, Rodolphe Bresdin* (pp. 94–108). The Museum of Modern Art; the Art Institute of Chicago; Doubleday & Co.

Michaelides, C. (2014, October 20). *Félicien Rops, Baudelaire and skeleton passions*. *British Library Blogs*. <https://blogs.bl.uk/european/2014/10/f%C3%A9licien-rops-baudelaire-and->

Moreau, G. (1876). *Salome'nin Herod'un önünde dansı* [Tuval üzerine yağlıboya]. <https://www.getdailyart.com/tr/18598/gustave-moreau/salome-herod-un-karsisinde-dans-ederken>

Moreau, G. (n.d.). *The Apparition* [Painting]. <https://artvee.com/dl/apparition-3/>

Moure Cecchini, L. (2020). Decadence and the visual arts. In C. Morowitz & E. Richards (Eds.), *Cambridge critical concepts: Decadence* (pp. 133–150). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108550826.009>

Munch, E. (1895–1902). *Vampir II* [Litografi ve tahta baskı]. <https://www.simondickinson.com/artwork/vampyrvampire-ii-18951902/>

Murphy, I. R. (2020). *Art, androgyny, and the femme fatale in decadent fictions of the nineteenth century* [Doctoral dissertation]. Manchester Metropolitan University.

Pach, W. (1913). *Odilon Redon*. Association of American Painters and Sculptors.

Parviainen, O. (1914). *Kapuçin Rahipleri Mahzeni* [Tuval üzerine yağlıboya]. Joensuu Sanat Müzesi. <https://picryl.com/media/oscar-parviainen-crypt-of-the-capuchin-friars-463a57>

Parviainen, O. (n.d.). *Crypt of the Capuchin Friars* [Painting]. <https://picryl.com/media/oscar->

Redon, O. (yaklaşık 1880–1890). *Hayalet* [Kağıt üzerine kömür ve pastel]. J. Paul Getty Müzesi, Los Angeles. <https://artvee.com/dl/apparition-3/>

Ribeyrol, C. (2021). Verdeurs: Oscar Wilde, Dorian Gray and the colors of decadence. *Victorian Literature and Culture*, 49(4), 753–775. <https://doi.org/10.1017/S1060150320000261>

Rops, F. (1866). *Baudelaire'in Les Épaves'inden* (Enkazlar) Rops'un ön sayfası [Gravür]. British Library. <https://blogs.bl.uk/european/2014/10/f%C3%A9licien-rops-baudelaire-and-skeleton->

Skryabin, V. Y., Skryabina, A. A., Torrado, M. V., & Gritchina, E. A. (2020). Edvard Munch: The collision of art and mental disorder. *Mental Health, Religion & Culture*, 23(7), 570–578. <https://doi.org/10.1080/13674676.2020.1777537>

Tate. (n.d.). *The story of Aubrey Beardsley in five artworks*. <https://www.tate.org.uk/art/artists/aubrey-beardsley-716/story-aubrey-beardsley-five-artworks>

Teukolsky, R. (2021). On the politics of decadent rebellion: Beardsley, Japonisme, Rococo. *Victorian Literature and Culture*, 49(4), 643–666. <https://doi.org/10.1017/S1060150320000182>

Välimäki, M. (2021). Decadence and occulture: Oscar Parviainen's art. *Approaching Religion*, 11(1), 98–116. <https://doi.org/10.30664/ar.98066>

Telif ve Lisans Bildirimi

Bu makalenin tüm yayın ve telif hakları *Journal of Academic History and Ideas / Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi* 'ne aittir. Makale, dergi tarafından Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı (CC BY-NC 4.0) kapsamında açık erişimli olarak sunulmaktadır (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>). Bu lisans kapsamında, makale uygun bilimsel atıf yapılması koşuluyla ve yalnızca ticari olmayan amaçlarla her türlü ortamda kullanılabilir, çoğaltılabilir ve paylaşılabılır; ancak orijinal içeriğin değiştirilmesi, dönüştürülmesi veya üzerinde türev eser üretilmesi kesinlikle yasaktır. Dergide yayımlanan çalışmaların bilimsel, hukuki ve etik sorumluluğu tamamen makale yazar(lar)ına aittir; dergi editörleri ve yayın kurulu bu içerik nedeniyle sorumlu tutulamaz. Makalenin ticari yeniden kullanımı, çeviri veya yeniden yayımlanmasına ilişkin tüm talepler; derginin editör kuruluna akademiktarihvedusunce@gmail.com adresi üzerinden iletilmelidir.